

Hoogbegaafde leerlingen in soorten en maten

ResearchED 2018

Dr. Lianne Hoogeveen

Radboud Centrum Sociale Wetenschappen (RadboudCSW)

www.rcsw.nl

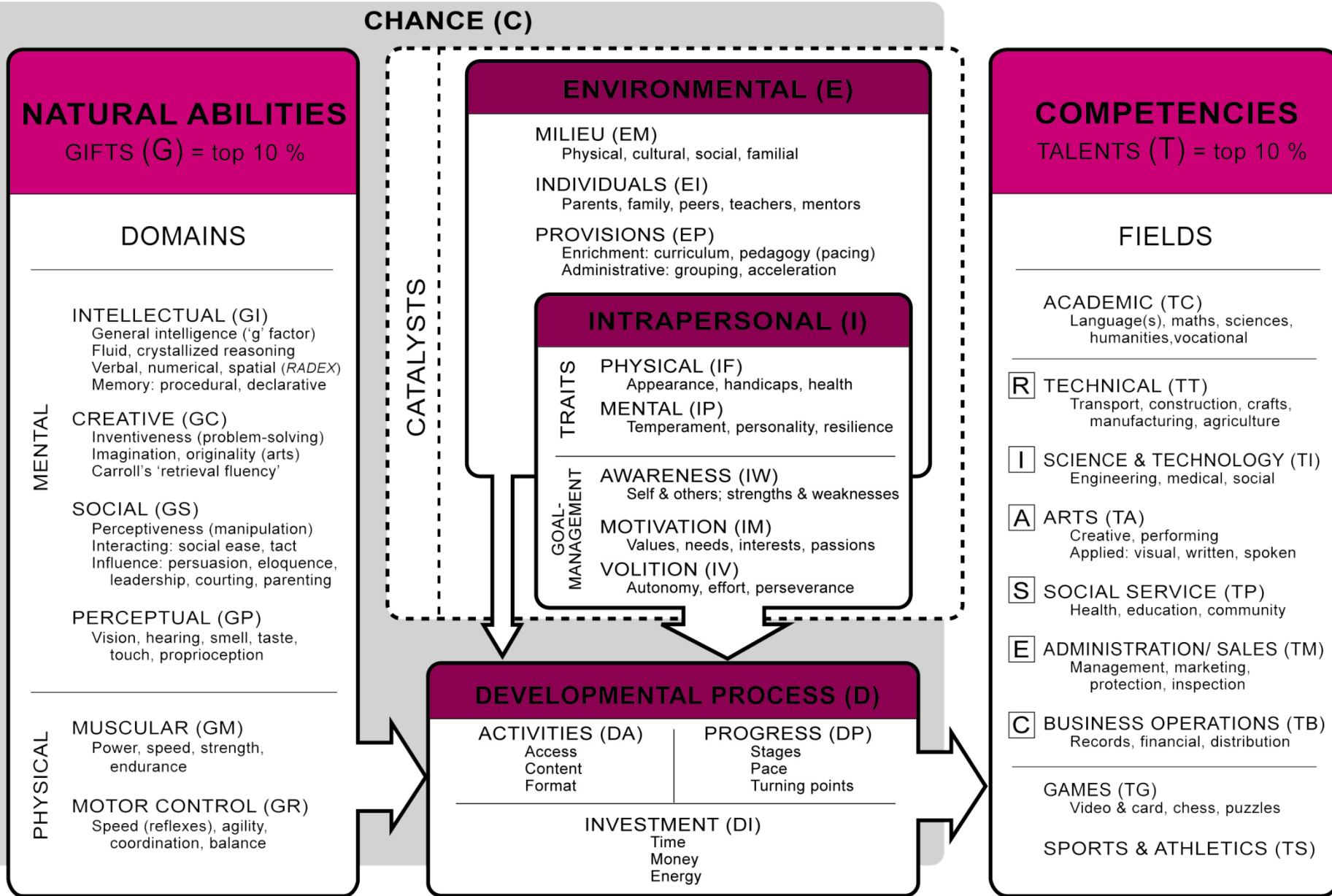
CBO Talent Development <http://cbo-nijmegen.nl/>

HOOGBEGAAFD?

Verschillende theorieën en modellen; verschil in nadruk

Meest gangbaar op dit moment in Nederland (en daarbuiten):
een multidimensionaal, dynamische visie: de prestaties van een
leerling zijn afhankelijk van **aangeboren capaciteiten**
persoons- en **omgevingsfactoren**.

Differentiated Model of Giftedness and Talent (Gagné , 2010)

Environnement

Natural Abilities

Competencies

Hoogbegaafd, dus

- Kunnen 'iets' heel goed
 - of zouden dat moeten kunnen
- ???

Welke problemen komen wij tegen?

- FOTO'S VERWIJDERD

Anne

Bas

Vera

Christiaan

Jesse

6 profielen van hoogbegaafden (naar Betts & Neihart, 1988; Neihart & Betts, 2010)

<http://www.ingeniosus.net/archives/dr-george-betts-and-dr-maureen-neihart-share-revised-profiles-of-gifted>

- **Autonoom, zelfsturend**
- **Succesvol en afhankelijk**
- **Creatief uitdagend**
- **Onderduikend**
- **Gedragproblemen**
- **Drop-out**

**Pas op!!! Geen diagnose,
geen label!!!**

De autonome zelfsturende leerling

- Heeft schoolresultaten die passen bij haar/zijn capaciteiten
- Werkt zonder behoefte aan bevestiging
- Toont goede sociale vaardigheden
- Werkt zelfstandig
- Ontwikkelt eigen doelen
- Neemt risico's
- Leert uit fouten
- Werkt enthousiast voor passies
- Is creatief
- Komt op voor eigen opvattingen

De succesvolle aanpassende leerling

- Heeft `goede' prestaties
- Is perfectionistisch
- Bang om fouten te maken
- Vermijdt risico
- Afhankelijk
- Zoekt bevestiging
- Accepteert / conformeert
- Doet wat van hem/haar gevraagd wordt

De uitdagende creatieve leerling

- Corrigeert de leerkracht / docent
- Stelt regels ter discussie
- Houdt van discussie
- Komt op voor eigen opvattingen
- Is eerlijk en direct
- Heeft stemmingswisselingen
- Vertoont inconsistente werkwijzen
- Heeft een slechte zelfcontrole
- Is creatief
- Is actief
- Is competitief

De onderduikende leerling

- Ontkent begaafdheid
- Doet niet mee in speciale programma's voor hb leerlingen
- Vermijdt uitdaging
- Zoekt sociale acceptatie
- Wisselt in vriendschappen

Dubbel-uitzonderlijke leerling (leer- en/of gedragsproblemen)

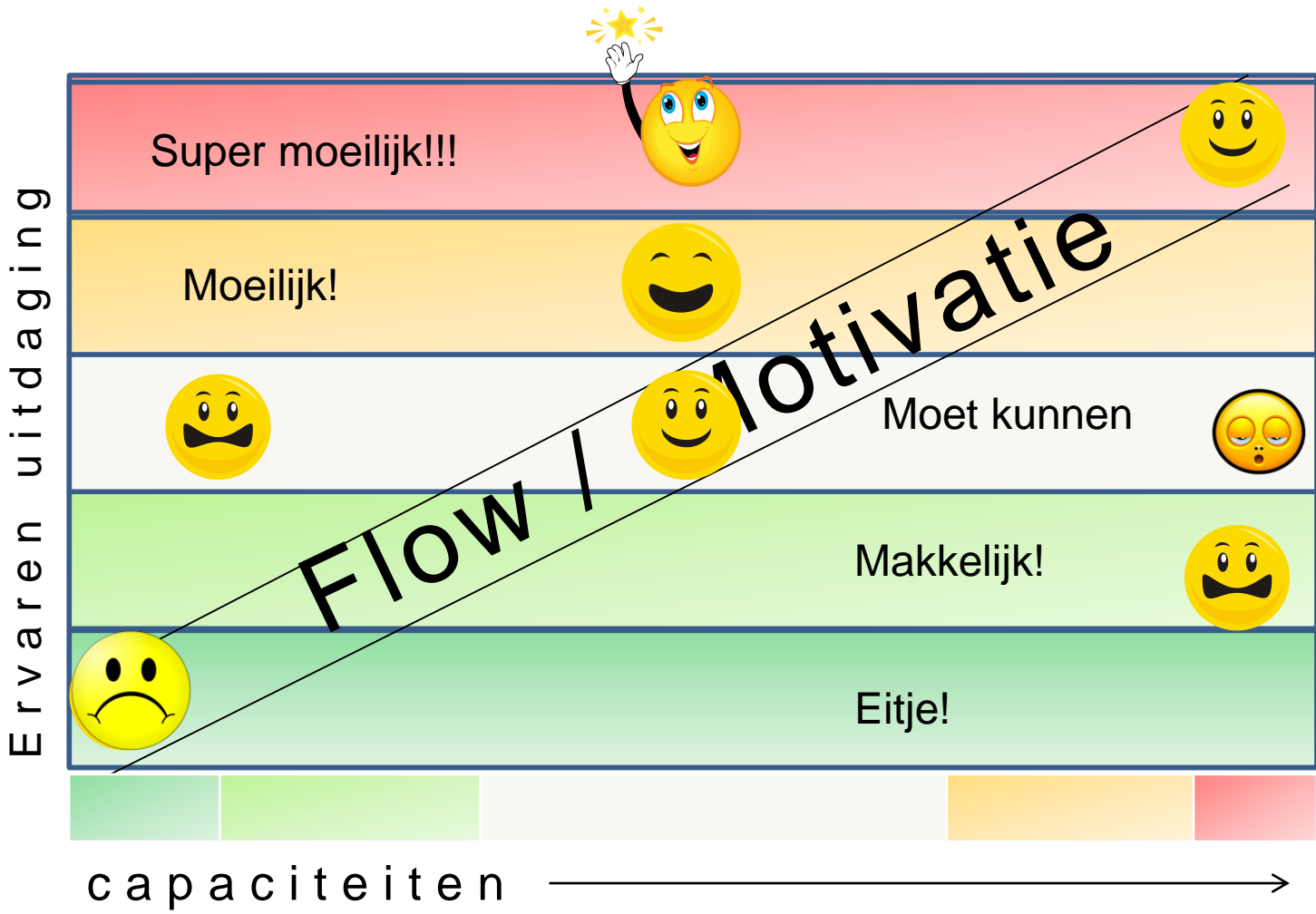
- Aangeleerde hulpeloosheid
- Werkt inconsistent
- Presteert gemiddeld of minder
- Verstoort / reageert af
- Sneller ontmoedigd
- Laag academisch zelfbeeld

Risicoleerling

- Neemt onregelmatig deel aan onderwijs
- Maakt taken niet af
- Zoekt buitenschoolse uitdaging
- Laag zelfbeeld
- Verwaarloost zichzelf
- Isoleert zichzelf
- Bekritiseert zichzelf en anderen
- Verstoort, reageert af
- Is creatief
- Werkt inconsistent
- Presteert gemiddeld of minder
- Is defensief

- FOTO'S VERWIJDERD

Hoe is het zover gekomen?

Hoogeveen, 2013, naar Csikszentmihalyi, 1975

Wat gaan we doen?

- FOTO'S VERWIJDERD

Specifieke (kenmerken van) problemen

- Niet leren leren (denken, doorzetten, ...)
- Vervreemding
- Vraag om zingeving
- Niet willen veranderen (en de capaciteiten hebben om dat ook inderdaad te voorkomen)
- Niet begrijpen waarom dit jou (tenslotte hoogbegaafd) overkomt

Autonoom zelfsturend

- Begeleiding / coaching???
- Verrijken / versnellen
- Belemmeringen in tijd en plaats wegnemen
- Loopbaanplanning

Succesvol en afhankelijk

- Meer uitdaging
- Contact met ontwikkelingsgelijken
- Ontwikkelen van persoonlijke interesse
- Ontwikkelen van vaardigheden voor zelfstandig werken
- Begeleiding van loopbaan

Creatief Uitdagend

- Tolerant werkklimaat
- Verdieping
- Directe en heldere communicatie
- Gevoelens toestaan
- Zelfwaardering opbouwen

Onderduikend

- Begaafdheid herkennen
- Niet participeren in speciale activiteiten toestaan
- Sexe-rol modellen (vooral vrouwen/meisjes)
- Intensieve begeleiding

Problemen met gedrag

- Herkenning begaafdheid
- Aanpassing curriculum / Zoeken naar meer geschikte functie
- Contact met ontwikkelingsgelijken
- Intensieve begeleiding